

Izhaja ob 4 zjutraj.

Štane mesečno 12.50 Din za inozemstvo 25.—

neobvezno

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L

Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravištvo:

Ljubljana, Prešernova ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ul. 1. Tel. št. 22.

Celje, Aleksandrova c.

Račun pri poštn. čekov, zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 9. novembra.

Ce polagoma se odpirajo ljudem oči, da vidijo razliko med jugoslovensko demokracijo ter ostalimi političnimi organizacijami, zlasti pa razliko med njo in velesrbsko radikalijo.

Dokler so demokrati v eksistenčnem interesu države sodelovali v vladi, se je neprestano vpilo nanje in jih grdilo. Separatisti vseh vrst so v boju proti njim javno in skrivaj vzbujali plemenske strasti ter storili vse, da bi se ne mogla uspešno uveljavljati misel edinstvene jugoslovenske nacije, ki edina jamči tudi v praksi popolno enakopravnost in enakoveljnost vseh treh plemen. Levičarji in desničarji vseh kategorij so udrihali po demokraciji, ki so razglašali in tudi s krepkimi dejanji uveljavljali moderna načela socialne pravičnosti. Nič ni zalaglo zatrjevati, da je demokratska stranka po svojem nacionalnem, kulturnem, socialnem in gospodarskem programu ter po svojih mladih idealnih silah edina stranka v državi, ki lahko tvori temelj srečnejše in zadovoljnejše Jugoslavije ter politično jedro njene bodočnosti. Demokrati so bili krivi vsega zla, ki se je dogajalo in ki se ni dogajalo. Po radikalih, ki so bili z demokrati v koaliciji in naj so tudi le oni zakrivali zlo, so ni udrihali. Spominjamo samo na gonjo, ki so jo n. pr. uprizorili zagrebški kongresisti proti demokratom radi imena naše države, ko so radikalni zavrnili, da bi se v ustavi imenovala Jugoslavija. In danes? Baš tisti ljudje, zagrebški kongresisti, so direktni ali indirektni podporniki velesrbskega radikalnega režima. Takozvani «linijaši» pa danes niso sposobni, da bi dali svoji politični frakciji jugoslovensko ime, četudi zavisli to samo od njihove volje.

Za jugoslovensko demokracijo, njen razvoj in njeno bodočnost je bila prava sreča, da se je raztrgala demokratsko-radikalna koalicija ter da je prenehala politična kombinacija, v katero je bila demokratska stranka takoj po prevratu prisiljena stopiti. Z narodnim ujedinjenjem ter svobodno samostojno Jugoslavijo se nikakor ni nastopila dovoljna zrelost naroda za moderne ideje jugoslovenske demokracije. Povojna psihologija tudi takih mas je zagnala mišljenje ljudstva v čisto zgroženo smeri. Trebalo je še dolgotrajnega intenzivnega programatičnega in organizatornega dela v globinah naroda, da more zmagati moč in sila moderne, narodne demokracije. Danes še dolgo nismo na tem, da nastopimo končno veljavno na celi črti zmagovito, četudi je naša notranja moč zadnje leto na konsolidaciji veliko pridobila. Zlasti slovenski demokrate lahko s samozavestjo in s ponosom gledamo na uspehe, ki smo jih v tem pogledu tekom zadnjega pol leta dosegli. Zavedamo se, da je le v neumornem, v neustrašenom delu naša moč in naš spas.

Vsi oni, ki so pa v prejšnjih časih bili proti nam, prirejali protestne shode, pisali ognjene članke, rovarili skrivno in za našim hrbtom. Imajo že danes dovolj prilike spoznati, na kako krivih potih so bili. Koliko jih je že podleglo, a mi rastemo in se jačamo. Zlasti radikalni separatistični režim, ki ga čuti danes vsakdo na svoji koži, je odprl ljudem oči. Ljudje bolj in bolj uvidevajo, da so bili demokrati v prejšnjih letih kot koalfiranci radikalcev je njihova nesrečna žrtev, spoznavajo, da so bili demokrati tisti, ki so takrat ob radikalni premoči vendarle znali čuvati narodne in državne interese.

Bilanca zakonodajnega dela samokratskega režima, ki je v zadnjem letu ustvaril zakone, od katerih je eden slabšeji od drugega, potrjuje, da je radikalna stranka največja nesreča ta državo in njeno prebivalstvo. Upravne praktike režima zenejo Jugoslavijo v propast, mesto da bi jo vedle v konsolidacijo. Da bi bili demokrati v vladi, bi nikdar ne mogli zagledati belega dne tak zakon in tudi ne taka uredba, kakor je uradniška. Brezmena, ki jih nalaga samokratski režim ostalim prebivalcem, bi nikdar ne bila tako krivično porazdeljena, kakor so, ako bi vladala demokracija.

Vsa izkustva, ki smo jih pridobili poslednja leta eni kot drugi, pa nam vedevajo, da stopijo na plan s potrjeno silo vsi dobri častiti možje in vsi borbeni naprednjaki, ki imajo voljo, da dobojujejo borbo za prepoved na čega naroda.

Polom pučistov na Bavarskem

KAHR ZOPET GOSPODAR POLOŽAJA. — KRVAVI SPOPADI MED PUČISTI IN DRŽAVNO BRAMBO. — OBSEDNO STANJE. — RAZPUST HITLERJEVE STRANKE.

Berlin, 9. novembra. s. Monakovski puč je kmalu našel svoj konec. Z ponoči je generalni državni komisar dr. Kahr objavil, da sta on in general Lossow le zato pristala na Hitlerjeve načrte, da pridobita čas in da preklicujeta svoje na zborovanju podane izjave glede prevzema državne vlade. Kahr je takoj po puču odšel v vojašnico 19. polka državne brambe ter si zagotovil sodelovanje državne brambe proti Hitlerju in Ludendorffu. Hitler in Ludendorff sta se utrdila v poslopju poveljstva državne brambe, kjer jih je državna bramba in deželna policija, ki se je tudi izkazala kot zvesta Kahrju, naravnost oblegala. Popoldne ob treh se je posrečilo prijeti oboje. V zvezi s tem je prišlo do streljanja med narodnimi socialisti in četami. Pri tem je bilo 14 oseb ubitih ali težko ranjenih. Govori se, da je bil tudi Hitler ranjen.

Se predno je bil Hitlerjev puč popolnoma udušen, so ministri dr. Matt, dr. Meinel in dr. Krauseneck odšli v Regensburg ter tam stopili v zvezo z državnim predsednikom. Državne brambe južne Bavarske, Passaua, Regensburga, Lidaua in Ulma so takoj odkorakale proti Monakovem, niso pa stopile v akcijo.

Takoj, ko se je v Berlinu doznalo o puču, je državna vlada preklicala vse zveze z Bavarsko ter izdala proglas, v katerem označuje pučiste, Ludendorffa in Hitlerja, za veleizdajalce in vsakega ki podpira to gibanje, za skrivnega na tem zločinu. Obenem je odredila vse potrebno, da vzpostavi red ter imenuvala generala Seckta za vojaškega diktatorja; edinole on ima vrhovno poveljstvo nad vojsko.

Zelezniški promet med Avstrijo in Bavarsko ni bil prekinjen. Avstrijska vlada je odredila vse potrebno, da se gibanje ne bi razširilo tudi na avstrijska tla. Odposlala sta se dva polka na mejo, vsled česar je mogel zvezni kancelar dr. Seipel dati antantnim mislim, ki so danes intervenirale pri njem, pomirljive izjave. Puč v Berlinu ni povzročil posebne razburjenosti. Gotovi krogi so ga preleteli celo z zadovoljstvom, ker je bilo sedaj jasno, kje so najbolj nevarni rušilci države. Stališče vlade se z ozirom na monakovske dogodke označuje celo kot utrjeno. Socialni demokrati so izjavili, da stojijo v boju proti bavarskim

desno-radikalcem brezpogojno za državno vlado, ki jo bodo podpirali z vsemi močmi. Nemški nacionalci objavljajo oficelno izjavo, v kateri pledirajo z ozirom na monakovske dogodke za ustanovitev državne vlade, ki bi imela zaupanje nacionalnih plasti naroda po vsej državi. Badenski državni predsednik Koehler je v imenu vlade podal izjavo, da stoji badenska vlada enotna za državno vlado in da smatra monakovske dogodke za veleizdajo.

Monakovo, 9. novembra. s. Državni generalni komisar dr. Kahr je danes popoldne razpustil narodno-socialistično stranko, opoldne pa proglašil obsedno stanje. Pri spopadu med državno brambo in deželno policijo ter narodnimi socialisti na trgu Odeon je bil Ludendorff prijet. Popoldne so ga proti častni besedi zopet izpustili na svobodo. Hitler je bil ranjen. Kje se nahaja, ni znano. Na obeh straneh je bilo več mrtvih in ranjenih. V kasnih popoldanskih urah so bili narodni socialisti že razoroženi. Oblast je docela v rokah Kahra. Člani Knillingovega kabineta so še v zaporu. Mesto je mirno.

Berlin, 9. novembra. j. Ob 1. popoldne se je sestel ministri svet, da razpravljajo o novem položaju. Nato je državni kancelar s tajnikom Mahlzahnom sestavil notu, s katero so bile tuje vlade informirane o monakovskih dogodkih.

Dunaj, 9. novembra. j. Potniki, ki so prišli z večernimi vlaki iz Monakovega, pripovedujejo, da je Monakovo danes izgledalo kakor vojaško taborišče. Varnostna policija in državna bramba je z bregov Isare prodrla v notranjost mesta, kjer je prišlo do spopadov s Hitlerjevci. Strojnice so stopile v akcijo. Hitler sam je bil ranjen. Na obeh straneh je bilo več mrtvih in ranjenih.

NEMČIJA PROTI VOJAŠKI KONTROLNI KOMISIJI.

Berlin, 9. novembra. j. Državna vlada je danes na noto poslaniške konference glede vojaške kontrolne komisije odgovorila, da ji ni mogoče v sodanjih razmerah jamčiti za normalno delovanje komisije.

Berlin, 9. novembra. s. Telegraphen-Union javlja iz Pariza: Iz izjav poslaniške konference se more sklepati, da se razpravlja o razširjenju vojaške zasedbe Nemčije.

Ludendorff — zli duh Nemčije

IZJALOVLJENE NADE HITLERJEVCV NA POMOČ. — USTAV IN PROTIREVOLUCIJONARNA SKUPINA.

Berlin, 9. novembra. g. O večerajšnjih dogodkih v Monakovem si je danes mogoče ustvariti že popolnoma jasno sliko. Prvotno naziranje, da je šlo za skupen puč Ludendorffa, Hitlerja, Kahra in generala Lossowa, je bilo napačno, kajti v resnici obstojata v Monakovem dve različni skupini: Kahr in Lossow, reprezentanta bavarske orijentacije, sta bila napadena od Hitlerjevih narodnih socialistov in Ludendorffa. Pravi voditelj pan-germanskega protirevolucionarnega gibanja na Bavarskem je bil Ludendorff. Njegova sedanja vloga spominja jasno na Kappovo pustolovščino marca 1920. v Berlinu. Kakor tedaj v Berlinu «Unter den Linden», tako je stal večeraj v Monakovem Ludendorff ob strani, čeprav je bil duševni oče načrta. Kahr in Lossow sta bila direktno prisiljena, da sta privolila v puč, vendar pa odklanjata vsako zvezo z Ludendorffom.

General Lossow je takoj po puču brezličnim potom obvestil vse čete na Bavarskem, da so državni komisar Kahr, Lossow in Zeissner le pod stilo razmer dali svoje podpise o priliki Hitlerjevega puča in da nočejo imeti ničesar skupnega z uporniškim gibanjem. Sicer pa je ostal

Hitler-Ludendorffov prevrat omejen samo na Monakovo in njegovo ožje okolico, vsa ostala dežela pa je ostala zvesta Kahrju.

Berlin, 9. novembra. s. Tudi bivši bavarski kronprinc Rupprecht je zavzel ostro stališče proti Ludendorffu, Hitlerju in pučistom in je baje pod njegovim vplivom Kahr podvel ostre odredbe proti Hitlerju in Ludendorffu. Upanje Hitlerjevcev, da jim bodo desno-radikalni krogi Berlina prišli na pomoč, se ni uresničilo. Nikjer se ni videla volja pomagati Hitlerjevcem. Policija je danes izdala objavo, ki velja, da ne bo prišlo do novih nemirov.

AVSTRIJSKE VARNOSTNE ODREDBE

Dunaj, 9. novembra. j. Ze od prvega začetka Kahrrovega režima se opaža v Avstriji močna propaganda za Hitlerja. Z ozirom na to je avstrijska vlada podvzela vse potrebno za jamstvo meje ter je dala strogo nadzirati vse vlake in ceste. Zadnje dni se je tudi avstrijska meja proti Bavarski močno zastražila. Tu di Češkoslovaška je za vsak slučaj zastražila mejo z močnimi oddelki orožništva.

Skupščinski odbori

Beograd, 9. novembra. p. Danes popoldne so sekcije finančnega odbora končale proračunske razprave glede prometnega ministrstva, ministrstva za pošto in brzojav ter ministrstva za zunanje zadeve.

Prva sekcija finančnega odbora je poveljala razne kredite za izboljšanje prometa, popoldne pa je v celoti sprejela proračun prometnega ministrstva. Pri tej priliki je prometni minister Velizar Janković izjavil, da obstoja njegova pro-

metna politika v tem, da se v državi dovršijo vse že začete železniške proge. Prometno ministrstvo se bo tudi potrudilo, da da državi vse železniške proge, ki so potrebne.

Druga sekcija je izvršila znatno redukcijo v ministrstvu za izenačenje zakonodajstva.

Tretja sekcija je poslovala v ministrstvu za notranje stvari in končno določila svoje delo. Zmanjšanje proračuna se je izvršilo potom reduciranja osebja v personalnem odseku.

Uradništvo v obrambi svojih pravic

CENTRALNI ODBOR ZA IZPREMEMBO URADNIŠKEGA ZAKONA IN UREDBE O RAZVRSTITVI. — PROTI ŠIKANIRANJU IN IZIGRANJU URADNIŠTVA.

Beograd, 9. novembra. p. Danes popoldne je bila v poslopju Eskomptne banke plenarna seja odbora zveze uradniških udruženj. Prisotni so bili zastopniki vseh pokrajin. Sejo je otvoril častni predsednik Milan Andonović, ki je v svojem govoru kritiziral uradniški zakon kot nepopoln in prehitro izdelan. Predsednik Saveza dr. Mihajlo Jovanović, je poudarjal, da bo treba uporabiti vsa sredstva, da se popravi zakon. Vlada je v tem oziru že nekaj storila, ko je popravila nekatere napake glede razvrstitve uradnikov v «Službenih Novinah». Da se uradništvo pouči o namerah vlade, je bil skupno s Tomo Jovanovićem pri ministru predsedniku Pašiću in pri tej priliki obrazložil nezadovoljstvo uradnikov, posebno, kar se tiče krivic, ki so se zgodile računskim pregledovalcem glavne kontrole, ki so zelo nepravilno kategorizirani. Pašić je izjavil, da je vlada pripravljena iti upravičenim željam uradnikov na roko. Uradniki naj svoje upravičene želje glede izpremembe sporoče pravosodnemu ministru dr. Periću. Tudi se ne protivi temu, da bi se te izpremembe objavile v «Službenih Novinah». Jovanović je dalje poudarjal, da je težične situacije teh popravkov v tem, da se vse to izvrši pred sestankom parlamenta. Ina vtis, da bo vlada v vsakem slučaju nekaj napravila za uradnike. Tomo Jovanović je naglašal, da vlada menda želi, da naj bi bile vse izpremembe uradniškega zakona bolj privatnega značaja. Uredba o razvrstitvi uradnikov je polna anomalij ter smatra, da bi vlada ne smela tega popravljati potom popravkov tiskovnih pogrešk.

Predsednik Andonović je predlagal, da se izvoli odbor, ki bo redigiral izpravnjavne predloge najprej o uredbi glede razvrstitve uradnikov, ki je potrebnejša, potem pa o uradniškem zakonu. Predlog je bil sprejet.

Nato so govorili g. Janković, zastopnik nacionalnih železničarjev in ljubljanski delegat, davčni nadupravitelj g. Lilleg, ki je referiral o uradniškem zakonu. Pozdravil je Beograd v imenu Slovenije in rekel, da zahtevajo slovenski uradniki energično akcijo. V uradniškem zakonu je polno protislovij in

nejasnih stilizacij. Izprememba prvih desetih poglavij se lahko izvrši pozneje, glavna pozornost pa se mora obracati na prehodne odredbe, posebno na člene 234, 239 in 246. Krivda za redakcije navedenih členov pada na zakonodajni odbor, ki je izpremenil prvotne dobre vladne predloge teh členov. Ponavlja predlog g. Andonovića in zahteva, da se izprememba prehodnih naredb ukine s prvim finančnim zakonom. Za njim je govoril Katunac, ki je zahteval, da se pravo priznanja vojnih službenih let ras širi tudi na bivše avstrijske uradnike-officirje, ki so bili nacionalisti, kar se je sprejelo.

Po predlogu Andonovića so bili v odbor za redigiranje predloga o izpremembah izvoljeni: dr. Milivoje Popović, Milan Gjuković, Milutin Stanković, Vojta Gjurčić, Lilleg, dr. Maruzi in Obradović. Odbor se bo sestel jutri ob devetih. Glavni temelj za sestavo spomenice so govor Andonovića ter želje zastopnikov posameznih strok. Kritika o razvrstitvi uradnikov je izzvala največjo borbenost. Milan Gjuković je rekel, da uradniški zakon materialnega stanja uradnikov ni popravil ter je uredba o razvrstitvi to stanje samo še poslabšala. Milutin Stanković se strinja z Gjukovićem. Da bo uradniški pokret imel uspeh, je potrebna solidarnost ter se ne sme favorizirati niti ena uradniška stroka. Tomi je kritiziral razvrstitve računskih pregledovalcev glavne kontrole, ki spadajo v isto skupino kakor policijski pisarji, bolničarji in otroške vrtarice.

Seja je bila zaključena ob 7. uri tee se nadaljuje jutri popoldne. Ako bi vlada začela šikanirati uradnike, se je sklenilo, da se začne ostra borba. Ako se bo opazilo, da bo vlada hotela izigravati uradnike, bodo sklicali zborovanje na Terazijah in podvzeli vrsto potrebnih ukrepov. Glavno odločitev pa bo prejel kongres uradniškega saveza, ki se bo vršil koncem tega meseca v Novem Sadu.

Beograd, 9. novembra. p. Dne 16. in dne 17. decembra bo v Novem Sadu kongres državnih uradnikov iz vse države.

RAZPRAVA RADI GOLJUFIJ PRI JADRANSKI BANKI.

Trst, 8. novembra. l. V ponedeljek, 5. t. m. prekinjena razprava proti bivšemu ravnatelju Jadranske banke, Antonu Kaiću, se je danes nadaljevala. Takoj na začetku pa je predsednik senata dal prečitati novo zdravniško izpričevalo, podpisano po dr. Vinku Vuletiću v Zagrebu in potrjeno od tamnojnega italijanskega konzulata, ki pravi, da leži Kaić bolan v Zagrebu in se nikakor ne more udeležiti razprave. Zastopnik laškega erarja je v ostrih besedah očital Kaiću, da nameroma zavlačuje razpravo, trleč, da je njegova srčna bolezen ona običajna «naborna bolezen», s katero se hočejo naborniki odtegniti vojaški službi, kakor se sedaj hoče Kaić odtegniti «kazenskemu naboru». Predlagal je, da naj se razprava izvrši v obtoženičevi odsotnosti. Državni pravdnik je priznal, da je zadržek, ki ovira Kaića, da ni prisoten pri razpravi, zakonit, da pa njegova odsotnost ni zakonito uravnovečena, ker je obtoženec brez dovoljenja sodišča odpotoval v inozemstvo. Predlaga odgoditev razprave, a zahteva primerne ukrepe, da se razprava ne bo več zavlačevala. Branitelj drugega obtoženca, dr. Zenaro, odločno protestira proti vedno se ponavljajoči odgoditvi razprave (sedaj že petič) in predlaga, da se ali razprava izvrši v Kaićevi odsotnosti, ali pa se zadeva njegovega branjenca izloči. Temu predlogu se je uprl državni pravdnik, ki je označil drugega obtoženca za «privesek» Kaićev, češ, da bi izločitev in samostojna razprava njegove zadeve pomenjala vprezanje vola z repom v jarem.

Senat je po daljšem posvetovanju sklenil, da se razprava odgodi do prihodnjega razpisa (v decembru ali januarju), ali obenem je odredil, da se izda tiralca za Kaićem, katerega tako čaka zapor, kakor hitro prestopi italijansko mejo.

Pri današnji razpravi je bil poleg tržaških priu navzoč kot priča tudi generalni ravnatelj Jadranske banke Ciro Kamenarović, Rimskih uriš ni bilo.

TRGOVINSKA POGODBA S POLJSKO.

Beograd, 9. novembra. p. Iz Varšave se javlja, da se o priliki poseta naših poslancev v Varšavi ratificira trgovinska pogodba med Jugoslavijo in Poljsko.

OBNOVITEV PROMETA NA PROGI SUŠAK - BRAJDICA.

Beograd, 9. novembra. p. Minister za zunanje stvari dr. Ninčić je poslal sporazumno s prometnim ministrom Jankovićem generalni železniški direktorji odlok, ki odreja otvoritev blagovnega prometa na progi Sušak-Brajdica. Potniški promet se bo otvoril v nekaj dneh.

Inozemske borze

9. novembra:

CURIB: New-York 665.50, London 25.01, Pariz 31.90, Milan 24.87, Praga 16.44, Budimpešta 0.0905, Bukarešta 2.80, Beograd 6.525, Sofija 5, Dunaj 0.00765, avstrijske krome 0.00795.

TRST, devize: Beograd 26.90 do 26.70, Pariz 128.25 do 128.75, London 100.55 do 100.75, New-York 22.60 do 22.75, Praga 65.75 do 66.25, valute: dinar 26.10 do 26.50, dolar 22.55 do 22.70, carinski franki 86.50 do 86.90, avstrijske krome 0.0310 do 0.0320.

DUNAJ: Devize: Beograd 820 do 824, Berlin 80.50 do 40.50, Budimpešta 3.75 do 3.85, Bukarešta 355 do 357, London 314.100 do 315.100, New-York 70.935 do 71.185, Milan 31.44 do 31.56, Pariz 4017 do 4033, Praga 2075 do 2085, Sofija 625 do 629, Varšava 3.70 do 4.10, Curib 12.575 do 12.625; valute: dolarji 70.590 do 70.960, levi 693 do 6611, nemške marke 37.50 do 38.50, funti 312.300 do 313.900, francoski franki 8970 do 4000, lire 3110 do 3130, dinarji 809 do 815, poljske marke 3.70 do 4.10, leji 349 do 353, švicarski franki 12.460 do 12.540, češke krome 2057 do 2073, madžarske krome 2.46 do 2.66.

NEW-York: London 440.25, Pariz 563, Berlin 0.000.000.0040, Milan 441.25, Curib 17.65, Praga 298.75, Dunaj 0.14, Budimpešta 0.4550, Bukarešta 50.25 Beograd 115.

Naročajte dnevnik „Jutro“!

Trgovinski odnošaji med Jugoslavijo in Italijo

Italijanske gospodarske prilike se no razvijajo baš najugodnejše, o čemer smo že obširneje pisali. To se vidi predvsem tudi iz številk italijanske zunanje trgovine. Italijanska zunanja trgovina izkazuje po italijanskih statističnih podatkih (vrednost v milijonih lir): v prvi polovici l. 1. uvoza 9073, izvoza 4887, primanjkljaja torej 4186; v isti dobi 1922. pa uvoza za 7772, izvoza 4201, primanjkljaja torej 3571; v isti dobi so nadalje znašali primanjkljaji v l. 1921. 4786, v l. 1920. 8022 in v l. 1919. 6870 milijonov lir.

Pasivnost je torej od 1920 do 1922 padala, od lani na letos pa je zopet narasla za 615 milijonov lir. Pred vojno je Italija krila pasivnost svoje trgovinske bilance s tujskim prometom in zlasti s prilranki, ki so jih pošiljali domov italijanski izseljenci ter sezonski delavci. Slednjih je bilo mnogo tudi v naših pokrajinah. Sedaj pa je izseljenstvo radi omejitve priseljenstva v Zedinjene države znatno nazadovalo. Nazadovalo je znatno tudi tujski promet in to pač najbolj radi draginje, ki je v Italiji za državljanke valutarno slabih dežel prechuda.

V prvi polovici 1923. izkazuje trgovinski promet z državami, s katerimi je Italija najživahnejše trgovala, nastopne številke (vrednost v milijonih lir): prva števila pomeni uvoz, druga izvoz, tretja razlika med uvozom in izvozom: Zedinjene države 2706, 725, — 1981; Velika Britanija 1146, 561, — 585; Francija 652, 664, + 12; Nemčija 661, 339, — 322; Argentinija 499, 350, — 149; Švica 193, 522, + 429; Jugoslavija 267, 106, — 161; Avstrija 153, 120, — 33; Češkoslovaška 85, 27 — 58.

Italija ima torej samo napram Švici in Franciji aktivno trgovinsko bilanco, napram vsem drugim državam pa je močno pasivna, najbolj napram Zedinjenim državam, potem Veliki Britaniji, Nemčiji, Jugoslaviji, Argentiniji itd. Jugoslavija je aktivna za razmeroma veliko svoto 161 milijonov lir.

Glavne pasivne postavke italijanske zunanje trgovine so živila in sirovine za industrijo.

Zanimiva je primerjava vrednosti posameznih iz Jugoslavije v Italijo uvoženih predmetov s celokupnim uvozom dotičnih predmetov (vrednost v milijonih lir):

uvoz iz Jugoslavije	v celem
konji	25.5
goveda	60.9
perotina živa	8.2
perotina mrtva	1.5
meso	5.1
jajca	7.7
turščica	18.2
stroške suho	2.9
sadje suho	2.5
oljčno olje	1.7
kamenje, apno in cement	6.5
premog	1.8
les in oglje	95.5
soda	3.2
apneni dušik	1.4
kože	2.4
	32.0
	108.0
	9.6
	1.6
	53.5
	10.7
	208.8
	18.1
	19.9
	1.7
	7.1
	367.7
	191.1
	3.5
	3.2
	138.0

To so glavni uvozni predmeti Jugoslavije v Italijo. V odstotkih celokupnega uvoza je uvozila Jugoslavija po količini (v oklepajih po vrednosti): konji 86 odst. (79 odst.), goveda 62 odst. (57 odst.), perotina 80 odst. (89 odst.), meso 10 odst. (10 odst.), jajca 80 odst. (73 odst.), turščica 7 odst. (9 odst.), oljčno olje 67 odst. (50 odst.), les 50 odst. (47 odst.) Posebno močan po vrednosti je bil uvoz Italije iz Jugoslavije v lesu, goveji živini, konjih in turščici.

Glavni izvozni predmeti Italije v Jugoslavijo v istem času pa so bili (vrednost v milijonih lir): bombažno blago 53.4, volneno blago 13.8, bombažni sukanec 9.6 lanene, konopljene, jutine in druge slične tkanine 2.0, južno sadje 3.8, pšenična moka 2.8, riž 3.2, žveplo 0.9, bakrena galica 2.8, surovo kožo 1.2, usnje 0.76, gumij 0.5, semena 0.75, sveže cvetlice 0.11 milijona lir.

Zanimivo je, da smo uvozili iz Italije tudi pšenično moko, in to okrog 200 vagonov v vrednosti 2.8 milijona lir, odnosno okrog 12 milijonov dinarjev. Največ se, žal, uvažajo italijanske moke v Dalmacijo, ki je celo sedaj po izdatni žetvi preplavljena z italijansko moko. Nepotreben je dalje uvoz sirovih kož, ker imamo pač sami surovih dovolj. Gotovo uvažamo kožo od naše izvozne žive živine. Pšenične uvažamo v Italijo le prav neznatne količine, dasi je Italija mora mnogo uvažati. To je znak, da ji naše cene ne konvenirajo in da dobi Italija pšenično cenejšo od drugod. Uvoz pšenice v Italijo je v tej dobi znašal iz Zedinjenih držav vrednost 1315 milijonov lir, iz Argentinije pa 189 milijonov lir. Tudi v drugih predmetih nam ti dve državi, zlasti Zedinjene države, močno konkurirata na italijanskem trgu.

Mednarodne carinske olajšave

Zeneva, 8. novembra.

Mednarodna carinska konferenca, ki je v Zenevi ob udeležbi zastopnikov vseh držav zborovala tri tedne, se je zaključila 3. t. m., in sicer s pozitivnim uspehom. Sprejel se je mednarodni dogovor o poenostavitvi carinskih formalnosti.

In sicer je glasovalo od 31 prisotnih delegatov 31 za, 3 proti in 3, namreč zastopniki Rumunije, Danske in Avstralije, so se zadržali glasovanja.

Sporazum vsebuje 30 točk in obravnava nastopna vprašanja: 1.) odprava pretirano brezmiselnih in samovoljnih ukrepov ter cenovno ravnanje s trgovinovskimi pogodbenimi držav; 2.) omejitve uvoznih in izvoznih zabran; 3.) obveznost vsake države za objavljanje svojih carinskih in tarifnih določil; 4.) rekurz na pravica proti samovoljnemu neopravičenim upravnim meram; 5.) tehnične olajšave za mednarodno trgovino; 6.) mera za poenostavitve carinjenja, pregledovanja zabojev itd.; 7.) redna poročila tujstvu Zveze narodov; 8.) splošna določila ki med drugim urejajo reševanja spornih vprašanj, ki bi eventualno mogla nastati iz dogovora.

Protokol vsebuje zadržke raznih držav in finančnih točkah. Zaključna listina vsebuje vrsto priporočil za poenostavitve carinskih formalnosti. Dogovor stopi v veljavo 30 dni po ratifikaciji po dotični državi.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (9. t. m.) Pšenica: baška, 79 — 80 kg, 2 odst. več vagonov 320 — 325; sremska, 80 kg, ponudba 320; banatska, 2 odst., Bečel, 40 odst. kasa, 315. Ječmen: baški, paritetna Beograd, duplikat kasa, 2 vagona 225 — 230; baški, paritetna Petrovaradin, 1 vagon 220. Turščica: baška, 4 vagoni 200 — 201.50, baška, stara, 9 vagonov 232.5 — 245; v storžih, 3 vagoni 150; za marc-maj, duplikat kasa, 5 vagonov 252.5; za december, 6 vagonov 205; december-januar, 100 odst. kasa, 2 vagona 195; januar-februar, 5 vagonov 225; marec-april, duplikat kasa, 35 vagonov 245; februar, duplikat kasa, 3 vagoni 235. Moka: baza «0», duplikat kasa, 1 vagon 520; «8», 1 vagon 160. Otrobi: v jutlnih vrečah, 1 vagon 130. Tendencja nestalna.

Dobave

Dobava zabojev. Pri upravi državnih monopolov v Beogradu se vrši 24. t. m. ofertalna licitacija glede dobave 2000 zabojev iz mehkega lesa.

Dobava dekstrina. Pri navtateljstvu državnih železnic v Subotici se vrši 24. t. m. ofertalna licitacija glede dobave 6000 kg dekstrina.

Dobava firneža in sikativa. Pri navtateljstvu državnih železnic v Subotici se vrši 24. t. m. ofertalna licitacija glede dobave 2500 kg firneža in 200 kg sikativa.

(Predmetni oglasi so v trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.)

Italijansko blago v Dalmaciji. «Jugoslovenski Lloyd» piše, da si je Trst svoj nekdanji vladajoči položaj v dalmatinski trgovini, ki ga je za kratek čas izgubil, zopet osvojil. Dalmacija je preplavljena z vseni vrstami kolonijalnega blaga, posebno z moko, uvoženo iz Italije, in to kljub naši izvrstni žetvi. Brezcarinski uvoz, cenovni provoz po morju in prodaje, oproščena vsakega davka, omogočajo italijanskim uvoznikom uspešno konkurenco. Vsaka ladja, ki prispe v katerokoli dalmatinsko luko po les, pripelje s seboj moko, katero kapitan ladje na rivi svobodno prodaja. Ta način trgovine otvarja vrata tudi tihopostvu.

Fuzija zagrebske Komercijalne banke z Bosansko industrijalno in trgovačko banko. Iz Zagreba javljajo, da je prešla svoječasno večina delnic Komercijalne banke d. d. v Zagrebu v roke sarajevske Bosanske industrijalne in trgovačke banke, d. d. Sedaj je ravnanje prve sklicalo za 19. nov. izredno glavno skupščino, na kateri se bo formalno zaključila fuzija s sarajevsko banko.

Povišanje glavne ovsješke tvornice sladkorja. Iz Osijeka javljajo, da se za 24. nov. sklicuje izredna glavna skupščina, na kateri se bo predlagalo povišanje delniške glavnice.

Carinarica v Somboru. Glavna carinarica II. reda v Bezdanu je prenesena v Sombor. V Bezdanu ostano samo oddelki somborske carinarice, ki bo vršil vse izvozne ekspedicije.

Otok bankovcev v Avstriji se je v zadnjem tednu oktobra povečal za 47 milijard na 6007.8 milijarde.

Dražji sladkor v Češkoslovaški. «Česko Slovo» poroča, da je cela vrsta češkoslovaških sladkornih tvorničarjev surovine, ki jih je nakupila za letošnje kampanjo, prodala za drag denar v inozemstvo. Zato se opaža veliko pomanjkanje sladkorne pese v deželi. To bo podražilo sladkor v Češkoslovaški.

Nemška marka. Zadnje dni se je nemška marka na zunanjih trgih zopet visje ocenjevala. Ta popravek marke se spravlja v zvezo z napovedano določitvijo razmerja papirne marke h rentni. Zamenjajno razmerje se ni znano. Pri današnjih kaotičnih razmerah v Nemčiji pa ni na uspeh teh ukrepov nikakega upanja.

Slabljenje tečaja funta sterlinga. Kabelski tečaj na Londonu v Newyorku pokazuje že dalje časa slabljenje. Sprva se je domnevalo, da je to posledica vesti o inflaciji politiki v Angliji. Ta vest se je sicer odločno demantirala, kljub temu pa tečaj funta sterlinga iz neznanih vzrokov nadalje nazaduje.

Ako nmaš žaketa, ali ti ne pristaja, lahko vzameš temen sakó in istotake hlače, nikakor pa ne modni (progastih) hlače.

K smokingu (za gledališko premijero ali koncert ali na mal ples) jemljí lakaste čevlje in črno ozko samoveznico, k fraku belo ozko samoveznico in takisto lakaste pempis ali lakaste čevlje. Nizki lakasti čevlji so dopustni, a ne dočela korektni. Na slavnostne obede zahajaj točno v fraku, na domače zabave v smokingu, ako ni izrečno poudarjeno, da bo «povsem podomače». Potem vzemi rajši smoking ali temen sakó.

Le se na nekaj opozarja «P. T.»: Pred vsakim posetom se brezpogojno obrij, imej s seboj drobiž za sužinčad in se vedi na posetu neprisljilno: ne brani se, ako ti ponudijo prigrizka ali pijače! Znak okornosti je, ako si plah. S tem pa še ni rečeno, da bodi kakor gladek volk in da pozdravi gospodinjso s kolegljalnim stiskom roke... Ne govori hrupno, ne krotaj se in ne puši, ako nisi povabljen, da si nažgi cigareto. In končno: ne obseidi na — smolli!

Sežiganje bankovcev

V Beogradu stoji poleg poslopj finančnega ministristva zgradba, ki služi za skladišče drobnih novčaníc. V tej hiši se zdaj dan na dan vrši zelo zanimivo delo: uničujejo se novčanice, katere so se odtegnile iz prometa. Novčanice se prenesejo iz skladišča v zapečatenih vrečah. Potem se zakurijo velike peči in pokončavanje se začne. Proceduri, ki je zelo svečana, prisostvujejo vselej trije člani posebne strokovne komisije, ki mora po dokončanem poslovanju sestaviti in podpisati protokol, da so dinarji pravilno uničeni.

Od 13. septembra pa do 5. novembra letos je bilo na ta način uničenih malih bankovcev za 6,700,000 dinarjev. Toda to ne znaša niti eno četrtino starih novčaníc, ki so namenjene uničenju. Samo v Upravi fondov čaka na smrt v ognju za 10,441,468 dinarjev drobnih novčaníc, ki bodo končale v plamenu. Ta denar pojde v peč takoj ko bo končana preiskava o tatvini, katere se je pripetila pred letom dni v zakladnici Uprave fondov. Zakladnica je vojaško zastražena. A lani so čuvarji denarja — odnesli 175 tisoč dinarjev.

Za promet neuporaben denar zbirajo finančne delegacije v Ljubljani, Zagrebu, Splitu, Sarajevu in Novem Sadu, ter finančne uprave v Nišu, Kragujevcu in Skoplju. Odpošiljanje denarja za sežig se vrši redno in točno. Doslej se je pripetilo le par neznatnih nepravilnosti. Tako je n. pr. neki zavoj iz Prištine dospel na mesto z en tisočdinarskim primanjkljajem.

Od drobiža, ki je v obtoku, je bilo po vojni natisnjenih za 200 milijonov novčaníc po 1 dinar, pol dinara in četrt dinarja. Od te vsote zadržuje finančno ministristvo sedaj še okolu 25 milijonov dinarjev, ki pa pridejo v promet šele tedaj, ko se odtegne enako število drobiža iz obtoka. Tako ima tudi bankovec svoje življenje kakor človek: dokler je nov, mlad in lep, ga imajo vsi ljudje radi, ko pa postane star, razcefran in umazan, se ga vsak rad iznebi. Njegovo usodo zapečati končno ogenj v pečeh finančnega ministristva.

Prerokovanje za mesec november. Glasovita vedeževalka Madame de Thebes je umrla, a pariško časopisje, ki se čisto spominja mrtvih, je te dni zopet oživelo in poroča, morda s pomočjo begajočega duha glasovite vedeževalke, ali s pomočjo navadnih okroglih stolov ali brezštevilnih pariških «medijev» — prero kovanja madame de Thebes za mesec november tega leta. Prerokovanje se glasi: meseca novembra bo katastrofa na morju s diplomatskimi komplikacijami; velik škandal v Parizu; sprejem Polnca-rejnih pogojev od strani Nemčije; usodepolni politični dogodki v Evropi, izprememba v politični obliki vlade neke države na evropskem vzhodu, nenadna smrt politične osebnosti, ki je igrala važno vlogo v svetovni politiki za časa vojne. V koliko se bodo ta prerokovanja uresničila, bomo videli sami.

Koliko časa porabi ženska pred zrcalom. Poznavalec žensk se je pečal kot sin, brat, vnuk, nečak, ženin, oče in ded z opazovanjem žensk in je napravil statistiko glede gornjega vprašanja. Rezultat raziskovanja je: Mlada deklica od 6. do 10. leta se muči dnevno 7 minut pred zrcalom. Od 10. do 15. leta se ogleduje 16 minut, od 15. do 20. se raduje svoje lepote že 30 minut na dan. Od 20. do 25. leta porabi že 22 minut, ki od 25. do 30. leta narastejo v 28 minut. To je višek; kajti od 30. do 35. leta pade za zrcalo odmerjeni čas na 24 minut. Od 35. do 40. leta zadostuje 18 minut, od 40. do 50. leta 12 minut in od 50. do 60. leta le 7 minut. V starosti 60 do 70 let se zadovolji ženska s 6 minutami. V celoti prebije ženska pred ogledalom od 6. pa do 70. leta 349.575 minut ali 5826 ur. Na vprašanje, koliko časa prebije ženska pred zrcalom večja zaokrožen odgovor: «8 mesecev življenja». Ta proračun velja seveda le za žensko srednjega sloja. Modne in družabne dame porabijo za ogledovanje še mnogo več dragocenega časa.

Serum za pomlajevanje žen. Žene, ki so doslej skrivale leta kakor kača nogo, bodo tudi lahko kmalu vzkliznile: rešitev prihaja tudi za nas! Po 32. kongresu francoskih kirurzov sta izjavila profesorja Dartignes in Thorek, da bo mogoče z vbrizgavanjem seruma pridobljenega iz opičjih žlez po teoriji dr. Vrononova razen moških pomlajevati tudi ženske. Novo pomlajevalno sredstvo za žene je iznašel profesor Jaworsky, ki je svoj izum že preizkusil. Svojo prvo operacijo je izvršil na kravi, kateri so sledile še druge živali. Uspehi so se obnesli. Po izjavah prof. Jaworskega traja proces pomlajevanja po njegovi metodi več let.

Bažeslovna plača. Najboljše plačana filmska igralka je po poročilu ameriškega tiska Mary Pickfordova, ki prejema na teden 160.000 frankov plače. Tako visokega honorarja doslej ni prejimal noben filmski ali gledališki igralec.

Račun damskega krojača pred 5000 leti. Pri izkopavanju razvalin babilonskega mesta Nipur (v Mezopotamiji) so našli med drugimi predmeti na pločvinasto ploščo z dvema ročajema. Pri razbiranju besodila so tolmači na velik začudenje dognali celoletni račun nekoga damskega krojača. Gotovo se tudi takrat dame niso prehitvale s plačevanjem oblek. Račun je naslovljen na plemenitaško kaldejsko damo v roko njene soproga, ki je moral plačati za tedajni čas ogromno vsoto denarja za 83 oblek in dvanajst plaščev. Obleke so bile pariumirane z miro. Krojač je porabil sila mnogih trakov — vsaj tako si učenci razlagajo neko besedo, ki se čisto ponavlja. Dama iz l. 2800 pr. K. je bila še bolj razvijena kot najničimnejša dama našega stoletja — kajti 82 oblek in 12 plaščev na leto je peč precejšnja zahteva.

Šah

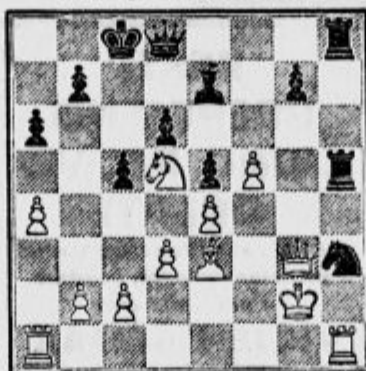
Šahovska partija

ob priliki simultanske produkcije svetovnoznane šahovskega mojstra doktor M. Vidmarja dne 15. oktobra 1923. v Ljubljani (Narodna kavarna). (Protiv mojstru so zmagali 3, remizirala 2 in zgubilo 28 igralcev). Beli: dr. Milan Vidmar.

Črni: Ervin Valentič.

- | | |
|----------------|------------|
| 1.) e2 — e4 | e7 — e5 |
| 2.) Sb1 — c3 | Sg8 — f6 |
| 3.) f2 — f4 | d7 — d6 |
| 4.) Lf1 — c4 | Le8 — g4 |
| 5.) Sg1 — f3 | Lg4 × f3 |
| 6.) Dd1 × f3 | e7 — e6 |
| 7.) 0 — 0 | Dd8 — b6 + |
| 8.) Kg1 — h1 | Sb8 — d7 |
| 9.) d2 — d3 | Db6 — e7 |
| 10.) Le1 — e3 | e6 — e5 |
| 11.) a2 — a4 | Lf8 — e7 |
| 12.) f4 — f5 | a7 — a6 |
| 13.) g2 — g4 | h7 — h6 |
| 14.) h2 — h4? | Sf6 — h7 |
| 15.) Df3 — h3 | Sd7 — f6 |
| 16.) g4 — g5 | b6 × g5 |
| 17.) h4 × g5 | 0 — 0 — 0! |
| 18.) Kh1 — g2 | Sb7 × g5 |
| 19.) Dh8 — g3 | Sg5 — h3! |
| 20.) Le4 × f7! | Td8 — f8 |
| 21.) Lf7 — g6 | Sf6 — h5 |
| 22.) Lg6 × h5 | Th8 × b5 |
| 23.) Tf1 — h1 | Tf8 — b8 |
| 24.) Sc3 — d5 | De7 — d8 |

Polozija po 24. potezi črnega?



- | | |
|----------------|-------------|
| 25.) Kg2 — f1 | Le7 — f6 |
| 26.) Ta1 — d1 | Sh3 — f4! |
| 27.) Th8 × h5 | Sf4 × h5 |
| 28.) Dg6 — f2 | Lf6 — h4 |
| 29.) Df2 — f3 | Sh5 — f6 |
| 30.) Sd5 × f6? | Lh4 × f3 |
| 31.) Kf1 — g2 | Th8 — h4 |
| 32.) Td1 — h1 | Th4 × h1 |
| 33.) Gg2 × h1 | Dd8 — b8 + |
| 34.) Kh1 — g2 | Dh8 — h4 |
| 35.) Kg2 — f1 | Kc8 — d7 |
| 36.) e2 — e3 | a6 — a5 |
| 37.) Kf1 — e2 | Dh4 — h2 + |
| 38.) Df3 — f2 | Dh2 — h5 +! |
| 39.) Ke2 — d2 | Dh5 — f7 |
| 40.) Kd2 — e1 | Df7 — a2 |
| 41.) Df2 — e2 | Lf6 — h4! |
| 42.) Ke1 — d2 | Da2 — h1 |
| 43.) Kd2 — e2? | Da1 — e1 + |
| 44.) Ke2 — f3 | De1 — g3 + |
| 45.) Kf3 — e2 | Dg3 — g2 +! |
| 46.) Ke2 — d1 | Dg2 — f1 +! |
| 47.) Kd1 — d2 | Df1 — e1 +! |

Opombe: 1) Sicer močna poteza za razbitje levega krila črnega ali slaba, ker grozi 0—0—0 in s tem ogroža črni kraljevo krilo belega.

2) Črni nasleduje izmenjavo stolpov, ker ima boljše pozicije.

3) Pravilno sicer bi sledilo obratno f6×d5 in linija belih kmetov je oslabiljena.

4) Črni noče menjati, sicer bi ostala igra remis.

5) Zelo močna poteza, s katero črni zmaga.

6) Bolje De2 — b2, kar je g. dr. Vidmar prezrl in zato zgubil!

Gentleman

Vedno se govori o ženskah, o moških in o najdeš besede. Po kavarnah dobijo vsakovrstne modne liste za ženske, o moški modni ne govori noben list, in največjemu slučajno najdeš kratko beležico, ki na kratko omenja tudi izpremembe, ki se ticejo moške noše. «Prager Tagblatt» je te dni prinesel članček pod gorljivim naslovom.

Nikakor pretiravanje ni: med desetorico gospodov jih devet ne ve, kaj in kako naj se oblečejo pri raznih prilikah; vedo pa vsaj, kaj je modno, in se morajo dočela zanašati na krojača; srečni so lahko, ako ta res kaj ve. Marsikak mojster zna ve, kakšna mora biti obleka (saj dobi tiskane figurine iz inozemstva in se sliši tistih podobice kakor pljanec plot), toda barva, vzorec, sestava so mu skrite skrivnosti.

Zlasti mladim gospodom gre trda v glavi. Manjka jim tradicija, vzgoja, po kateri je samo ob sebi umljivo tisto, kar je njim problem. Karkoli store, je narobe prav.

Zato nekaj navodil — piše «P. T.» — ki bodo morda dobrodošla. Ako si povabljen na čaj, vzemi zopet moderni žaketa s progastimi, a ne preveč svetlimi blačami, dolgo samoveznico iz svile, a ne letene. Lahko vzameš tudi črne hlače ali črno moč žaketa. Siv ali meliran žaket ali umesten za formalne posete, pleše ali svečanosti, niti ne za oficijalne obede, nego le povsem črn. K temu vedno črno črto, nikakor pa ne rujave ali kakor koli barvaste, ki tudi ne sodi v salon.

VI. Judit in Holofernes

... od včeraj zjutraj, od četrta na deset ...

Ko je baron Glö von Warteck izgovoril teh sedem besedi, se je morala Laurence s silo premagati, da ji ni ušel krik, krik veselja in radosti. Zdaj ji je bilo popolnoma jasno, kar je prej le temno slutila, in posledice tega razkritja se ji zde nedogledne.

... od včeraj zjutraj, od četrta na deset ...

Zvestost zmage ji raste, ko premišljuje:

Lucifer torej ni vseveden, ker ne ve, kaj se tukaj godilo nekako med deveto in poldeseto uro ... Njegov duh je še bolj pomanjkljiv, ker se niti ne zaveda, da tega ne ve ... Njegova hipnotična moč ima meje, ker ni mogel in znal čitati v mojih mislih, kakor hitro sem resno hotela, da ne čita ... Njegova moč ni brezmejnja, ker mi ni mogel vsiliti s svojo voljo ukaza, da ne smem imeti pred njim tajnosti ... In končno niso zmognosti njegovega razuma, opazovanja, sklepanja in samopremagovanja popolne, ker je izgovoril popolnoma nepotrebne besede: Od včeraj zjutraj, od četrta na deset ... besede, ki so mi razsvetlile temo!

Baron Glö von Warteck je že davno zapustil sobo, a Laurence sedi še vedno na robu divana, oprta s komolci na kolena in podpira glavo. Izraz njenega lica se polagoma izpreminja: sprva je zamišljen in resen, potem temen od strašne odločnosti, nato kakor okamenel od neskončnega brezupa, in končno blede kakor alabaster. Oči ima povešene in mirne, sladke smehljaj ji priplava na ustnice in njen obraz je kakor mladega dekleta, ki se hoče žrtvovati za svojega drugega.

Ura mine, še ena, in še ena.

Vrata zaškripajo in služkinje Mina, Gertruda in Marija vstopijo.

Avtomatično kakor vedno pripravijo obed. Laurence odide v toaletni kabinet in se preobleče. Nato obeduje, tiho in zamišljeno. Mine, Gertrude in Marije niti ne opazi.

Po obedu služkinje izginejo. Laurence začne hoditi po sobi gorindol in puši egiptovske cigarete. Nevidni zid jo še vedno ustavlja, kadar zaide proti verandi. Končno obstoji, si razplete in razčese svoje krasne črne lase, ki jo božajo po tilniku in padajo preko ramen globoko dol po hrbtu.

Ura je že dve. Naenkrat zažare njena lica v ognju stida in sramu, a takoj zopet pobledel: Laurence obstoji sredi sobe in oči ji gore od odločnosti, njen sklep je zdaj neomajen.

«O, da imam orožje!» mrmra polglasno, «revolver, nož ... Nič! Vse, kar bi lahko porabila, pa najsi bo samo krepelce, kladivo, vse je pritrjeno, pribito ... Svečniki tam-le, ona-le stenska ura, vse privito na marmor ... Nič, prav nič, s čimer bi mogla udariti, ubiti ali vsaj omotiti! ... Nikakoga orožja, nobenega orodja! Vilice in noži, ki mi jih donesejo k jedi, so tako majhni in srebrni je tako tanko. O, on se zna paziti! Ne, ne, zaman je vsako iskanje. Nič, prav nič! ... Za ta boj imam samo svojo voljo in svoje telo, svoje roke ... In če se mi ne posreči, če mi ne uspe, da ga zaposlim tako ali še bolj kakor ga je včeraj od vedete do četrta na deset Jean; če Jean ne bo znal izrabiti njegove nemoči, če bo torej moja žrtev zaman — dobro, pa umrem! ...»

Počasi in globoko sope Laurence kakor plavač, predno skoči v globino. Potem pa zgrabi vso svojo voljo, zbere misli in izgovori počasi, polglasno:

«Baron Glö von Warteck, želim vas, pridite! ...»

Ko je zagledal Jean Sainclair pred

seboj rdečelasca, o katerem je mislil, da ga je pravkar zvezal in posadil na stol k steni, je v prvem trenutku mislil, da ga vara privid.

Wolf-43 začne takoj razvezovati ne samo rdečelasca sedečega na stolu, ampak tudi kapetana, kakor da je dobil neslišen ukaz. In tedaj vidi i Sainclair i Corsat in Pilou, da sta res dva rdečelasca, kajti obadva stojita zdaj drug poleg drugega in oba sta enaka. Kapetan je še vedno otrpel od strahu in mrzel pot mu stoji na čelu, Wolf pa se ves bled trese v kotu.

Nato se jih polasti čudna nenadna omotica in kakor v snu vidijo rdečelasca pred seboj, ki vzdiguje roke in dela kretanje nad njimi: kolena se jim zašibe in tema jih zagrne.

Ko se zavedo, se znajdejo v visoki obokani sobi s stenami iz golega kamena; svetloba dohaja skozi štiri ozke in majhne line. Soba je okrogla in line so vdolane v zid v enaki razdalji druga od druge, tako da sta črti po dveh nasprotnih oken pravokotni in na teh črtah od okna do okna stoji štiri postelje. Na vsaki postelji sedi po en ujetnik: Sainclair, Corsat, Pilou, Wolf. In vsi so oblečeni kakor gori v stražnici. Sainclair, Corsat in Pilou imajo še celo svoje orožje: nož in browning. In na svoje največje začudenje opazi Sainclair na okrogli mizi sredi ječe opremo in torbo Corsatovo z lasom vred. Vsi štirje so se zbudili v istem trenutku in zdaj gledajo drug drugega in vidijo, da imajo nože in revolverje pri sebi in da je Corsatova oprema tam na mizi ...

Sainclair izpregovori prvi, kratko in hitro:

«Corsat, Pilou, kako vama je v glavi? Jasnó? ...»

«Jaz mislim, da je,» odgovori Pilou.

«Tudi jaz,» odgovori Corsat.

«Dajmo, da vidimo. Odgovorita mi: koliko članov šteje rodbina Nortmund, Pilou?»

«Šest: ded, oče, mati, deček in dve hčerki,» odgovori brez obojavljanja Provansalec.

«Ki jim je ime, Corsat?»

Burgundec našteva gladko:

«Charles, Louis, gospa Blanche, Paul, gospodični Pierrette in Jacqueline.»

«Dobro je! ... In ti Wolf, veš-li, zakaj si zaprt z nami vrd?»

«Vem samo to,» odgovori Wolf potrt, «da ne bom več dolgo živel ...»

«Iz česa sklepaš to?»

«Okrogla soba s štirimi linami je osobju grada dobro znana. Imenujejo jo »hodnik smrti«. Kolikor jaz vem, je bilo tu zaprtih osem oseb zaradi večjih ali manjših pregreškov in vsi so bili enako kaznovani: s smrtjo. Videl sem jih, enkrat dva, drugič tri in potem zopet tri. Če je namreč kdo obsojen na smrt, pride tu sem. Pred obsojencem defilira vsa posadka grada, moški in ženske ... Obsojenci pridejo skozi ta-le vrata, odidejo pa skozi ona-le na desni. In potem jih nihče več ne vidi, nikdar več! ... V »hodniku smrti« smo ... in nič nas ne reši več ...»

«O, to je drugo vprašanje!» zmigne Nyctalope. «Nič nas ne reši več» bomo rekli šele tedaj, ko bomo videli smrt en milimeter pred seboj in eno sekundo od nas ... In še takrat ... Kajne Corsat, ni res, Pilou?»

«Bogami, da!»

«Res je!»

Na te Nyctalopove besede, ki jim sledita hkrati odgovora Pilouja in Corsata, polna zaupanja in vere v Sainclaira, se Wolfu oči od začudenja široko odpro.

«Ah! pravi, »ste mar že blazni?»

«Mogoče,» odvrne z nasmehom Sainclair. «Ti pa, ki misliš, da smo neizogibno zapisani smrti, ti si torej mnenja, da naš položaj ne more biti slabši kakor je?»

«Mislim, da ne,» pravi resignirano Wolf.

«Torej mi ne boš nič zamolčal, če ti bom stavljal kaka vprašanja?»

«Nič, gospod! Toda povem vam, da sem vam že gori v stražnici vse povedal, vse kar vem.»

«In nisi vedel, da živita dva barona Warteck, ki sta si na zunaj popolnoma slična?»

«Nisem vedel.»

«Pa nam vendar nisi nič govoril o tej »sobi smrti«, kjer smo zdaj zaprti!»

«Res je: toda to je tudi edina stvar, prisegam vam, ki vam je nisem omenil.»

«Spokori torej svojo dušo in priprav se na smrt, Wolf, ker si prepričan, da boš umrl. Toda če se mi posreči rešiti nas vse, ali bi hotel potem še živeti?»

«Seveda! A ne bo se vam posrečilo.»

«Kdo ve! ... Pripravi se torej na smrt, pa tudi na to, da ne boš umrl. Medtem bomo mi trije, Pilou, Corsat in jaz, premislili malo naš položaj.»

Sainclair se okrene od Wolfa, ki mu je sedel nasproti na postelji, in reče Corsatu in Pilouju:

«Sedita bliže!»

Oba sedeta vsak na vnožje svoje postelje z obrazom proti mizi sredi sobe. Vsi trije so si tako blizu, da more prijeti Sainclair, če iztegne roko, na levi Pilouja, na desni Corsata za roko. Naj sedaj povemo, kakšna in kako velika je ta soba, v kateri so naši znanost ujeti. Vzglavja postelj so tik ob zidu pod linami, postelje so dolge približno po dva metra. Miza sredi sobe meri v premeru kakih 150 cm, in če se s vnožja postelje iztegneš, se dotakneš miznega roba. Iz teh mer si lahko izračunamo, kolikšna je okrogla soba in vidimo, da ni baš majhna.

«No torej,» povzame Sainclair, ki je brzo pregledal sobo in ugotovil, kar smo zgoraj povedali, «kako misliš, Corsat, o tem, kar se je dogodilo?»

«Kako mislim,» odvrne Corsat, «naj vam povem: ker so nam pustili orožje in mojo opremo tam na mizi in laso, da svobodno z vsem razpolagamo, sem mnenja, da sta si rdeča gospoda v svesti svoje moči! ...»

«Točno,» odobrava Sainclair. «In e dogodka v stražnici, o tem ne misli ničesar?»

«Nič. Stvar je preveč zamotana. Tu prepuščam vam, gospodar.»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

«In ti, Pilou?»

ARKO Liqueur Triple Sec

ZAHVALA.

Za vse dokaze sočutja povodom smrti najvse ljubljene soproge, oziroma hčerke, gospe

Franje Mastnakove

za darovane vence, cvetje, žalostinki, kakor za mnogostevilno častno spremstvo na zadnji poti ter lepi nagrobni govor izrekava tem potem najprisrčnejšo zahvalo.

Konjice, dne 6. novembra 1923.

Žalujoča:
Avg. Mastnak, Ursula Furman.

ZAHVALA.

Povodom smrti moje ljubljene hčerke, oziroma sestre, nečakinje in sestrične

Marice

se izroka zahvala vsem, ki so na katerikoli način lajšali bol ob njeni dolgotrajni bolezni in jo tako častno spremili na njeni zadnji poti.

Vsim Bog plačaj!

5803 Družina Seifertova.

Premogovni rudnik

bi kupil ali financiral.

Detajlne ponudbe z vzorcem premoga je poslati na inž. A. Lebedev, prof. beogr. univerze, Birčaninova ulica br. 32, Beograd. 5785

Delnice

Jadranske banke Beograd se ugodno prodajo.

Ponudbe pod »Jadranska« na Aloma Company, anon. družba v Ljubljani. 5787



F. ČUČEK & CO.

PREMIER WHINTZE

PTUJ

Theodolite, tachymetre, nivelacijske instrumente, planimetre, pantografe, nivelacijske in trasirne letve, merilne trakove, libele, logaritmična računalna, šablone za pisma, trioglatna, prizmatična in druga precizna merila, risalno orodje, risalne stole, aparate za svetli tisk, svetlobne, prozorne in druge tehniške papirje ima stalno v zalogi

Viljem Sequardt

delavnica za precizno mehaniko

Ljubljana, Šelenburgova ulica šte. 4 (na dvorišču).

Vsa v to stroko spadajoča popravila se izvršujejo točno in solidno

Zahvala.

V svojem imenu, v imenu družine Kappusove in Svigljave se najiskreneje zahvaljujem za zadnje, mojemu možu izkazane časti s spremstvom na zadnjem potu, za pretresujoče žalostinke in darovano lepo cvetje.

Posebna zahvala častiti duhovščini, občinskemu odboru iz Kranja, ki se je udeležil spreveda z načelstvom g. župana, Kranjski čitalnici, bratom Sokolom iz Kranja, Radovljice in Stražišča, kranjskemu, kamnogoriškemu in stražiškemu gasilnemu društvu in vsem drugim tujim in domačim udeležencem spreveda.

Zahvaljujem se domačemu župniku g. Zorku za tolažilne, g. dr. de Gleriji za skrbne zdravniške obiske in vsem drugim dobrim prijateljem umrlega, ki so ga med boleznijo obiskovali, kakor tudi za vsa pismeno in ustno izražena sožalja.

Stanka pl. Kappusova.

KEKSI 5758

PREPEČENCI ČAJNO PECIVO OBLATI

vsi izdelki iz Rogoške Sialine

direktna detajlna prodaja v parni pekarni

VILJEM BIZJAK

Gospodsvetska cesta.

Stare cinkove odpadke kupuje 5777

Kovina, Tezno pri Mariboru.

Lepa hiša

v čednem kraju na Spod. Štajerskem z izborna idočo trgovino, 14 sob, gospodarska poslopja, vrtovi, travniki, gozd itd. se radi preselitve

takoj ugodno prodaja.

Pismene ponudbe pod »Procvitajoč« na Aloma Company, anon. družba v Ljubljani. 5774

Najugodnejšo ceno in ugodne takojšnje plačilne pogoje za 5747

kostanjev les

nudi lesna trvdka ERNEST MARINC, Celje, Zrinsko Frankopanska 4. Sprejme se tudi več nakupovalcev v raznih krajih.

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA Dunajska cesta št. 45 Telefon št. 379 mestni tesarski mojster Telefon št. 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrejša za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. Tovarna furnirna.

Vesna Brata Pohlin in družina

tvornica

vlastni, kovinasti gumbi, ključki in ročice za čevlje Ljubljana I, poštni predal 126, sprejema vsa naročila, ki se takoj in v vsaki moči izvršujejo. Zahtevajte vzorce in ceniki! Pri večjih naročilih popust.

IVAN MASTNAK, Celje

Kralja Petra cesta 15 5444

priporoča cenjenim odjemalcem svojo veliko zalogo češkega in angleškega blaga, debelo sukno za povravnike, vsakovrstno sukno za moške in ženske obleke, barbant, cefir, belo platno in vse krojaške potrebščine. — Velika zaloga gotovih povravnikov (Raglan, Schliefer, Stutzer), gamijaste plašče, lepih, modernih oblik za gospe in dečke po zelo nizkih cenah. — 3 m sukna in cela sprava samo Din 368 — V zalogi usnjate snakje.

Za izdelovanje usnjenih oblek se pripravam sl. občini. Imam vedno v zalogi usnjene suknjič. Gg. trgovcem pri večjem ročilu popust. Lastna lavnica.

Kristjan Premr v Kranju (Sloveni)

